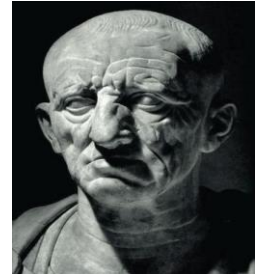


1. Aastal 480eKr toimus lahing, kus võitlesid Kreeka linnriikide mehed Sparta kuningas Leonidase juhtimisel sissetunginud Pärsia suurvürst Xerxes I massiarmee vastu. Kaasajal, pea 2500 aastat hiljem, meenutatakse seda lahingut, kui sümbolit vaprustest ja sõdurite hea väljsõppe olulisusest. **Mis lahing?** Lahing on oma nime saanud maakitsuse järgi, mis kreeka keeles tähendab "soojad väravad", eesti keeles aga "kuumusega töödeldud kõrgekvaliteetne peenjahu". Küsitavat lahingut meenutab ka Rootsi heavy metal ansambel *Sabaton* looga *Sparta* aastast 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=p1SIBIB5pzU>

2. Marcus Porcius Cato Vanem (234 eKr–149 eKr) oli Vana – Rooma suurkuju, kes esimesena võttis kasutusele sõna *cultura* (kultuur) ja lõpetas alati oma esinemise senatis "...ja Kartaago tuleb hävitada." Kolmanda Puunia sõja lõpetaski 146eKr foiniiklaste linnriigi hävitamine. **Millise tänapäevase riigi territooriumil asus Kartaago linn?**

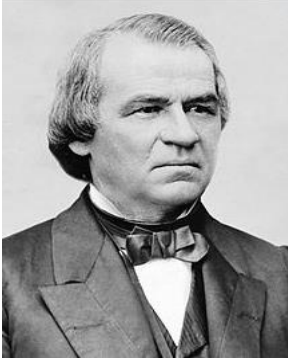


3. Henriku Liivimaa kroonikakohaselt toimusid igal aastal Harjumaa (arvatavasti Raikkülas või Raelas) ümbruskonna hõimude nõupidamised. Muinas-Eesti konföderatsiooni olemasolu uskunud Jüri Uluots pidas seejuures Raikküla kooskäimisi üle-eestiliseks parlamendiks. **Mis nime all on need nõupidamised tuntud?**

4. Selle 2005.aastal valminud filmi annotatsioonist saame muuhulgas lugeda: "Eesti soost noormees on vangina viidud Euroopasse ja seal hariduse saanud, otsib endas tasakaalu eestlaseks jäämise ja eurooplaseks saamise vahel. Tema sisevõitluse taustaks on keerulised rahvusvahelised intriigid ja pöörased seiklused, kus temast sõltub sünnimaa tulevik." **Mis film?**



5. Ajakirja "Pilt ja Sõna" 1951. aasta detsembrinumbrist : "Näituse ühe kõige väljapaistvama teosena tuleks esile tõsta O.Männi erakordse andekusega teostatud monumentaalset skulptuurigrupi, milles on jõuliselt edasi antud eesti ja suure vene rahva vääramatut sõprus. Mõlemad kangelased on kujutatud suure sisemise emotsionaalsusega. Nende ühisest eesmärgist - välja kihutada saksa penirüütlid - kõnelevad nii ilmed, pingelised kehahoiakud kui ka kogu skulptuurigrupi aktiivne siluett." Skulptuurigrupp kujutab kirjanduslikku tegelast ja Koknese(Läti) vürsti ning asub Tartus Oru tänaval. **Kes on need mehed ? 1 nimi – 1p ja 2 nime ikka 2p.**

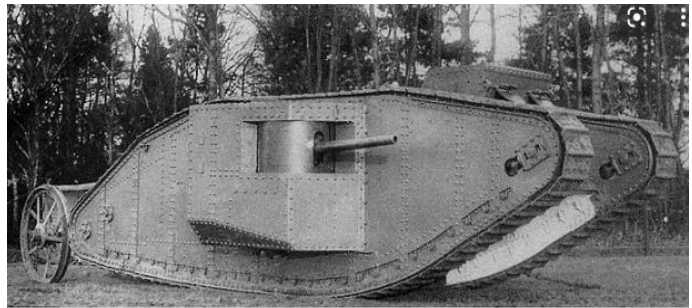


**6.** Ameerika Ühendriigid soetasid Venemaa Keisririigilt 18.10.1867.aastal 7,2milj\$ eest Alaska (1 518 800 km<sup>2</sup>). **Kes olid aga lepingupoolte esindajad? Nimetage USA president ja Venemaa keiser!** Iga õige nime eest 1p. Asjakohane laul *He валяй дурака, Америка!* ansamblist Ljube <https://www.youtube.com/watch?v=P3rjLY-RG5Y>



**7.** Just täna aastal 1805 toimus üks ajaloo kuulsaimaid merelahinguid: 27 Briti liinilaeva admiral Horatio Nelsoni juhtimisel purustasid Prantsuse ja Hispaania 33 liinilaevast koosneva laevastiku Hispaania edelarannikul. Ühislaevastik kaotas 22 laeva ja britid oma admiral. **Merelahingu nimi?!** Samanimeline väljak asub Londoni kesklinnas.

**8.** Somme'i lahingus 15.09.1916 kasutati sõjategevuses brittide poolt esimest korda tanke. **Mis nime/markeeringut nad kandsid?** Neid toodeti kahes variandis: "Isane" (*Male*) ja "Emane" (*Female*). "Isane" oli relvastatud külgedelt kahe laevakahuriga, "Emane" oli aga relvastatud ainult kuulipildujatega.



**9.** Vaid üks USA president on ametliku külalisena viibinud Moskvas, Punasel väljakul toimunud paraadil. **Kes?** Tõsi, Lenini mauseolumi tribüünil seistes ta ei olnud veel president.

**10.** Kelle armastatuim automark oli Hongqi? Oma riigis peeti Hongqi't (tõlkes *punane lipp*) suisa kultuurisümboliks.



*Pildil Hongqi H9 sedan*

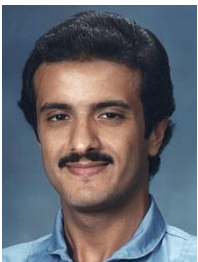
11. The Telstarsi laul „*Håll dig till höger, Svensson*“ pani sel aastal Rootsi edetabelid lukku, samas kui Rootsi elas üle ilmselt kõige murrangulisemat päeva oma rahuliku 20. sajandi ajaloos. **Mis siis toimus 3.septemberil 1967?**

<https://www.youtube.com/watch?v=6ODZtwkBYPs>



12. „*Kas teil on seal [Disneylandis] rakettide stardiplatvormid? Milles on asi? On seal koolera või katkuepideemia? ... Ja ma ütlen, et ma sooviksin väga minna ja näha Disneylandi. Minu jaoks on selline situatsioon kujuteldamatu!*“ „*Kui sa oled juba ühte pilvelõhkujat näinud, oled sa näinud neid kõiki,*“ ütles ta Empire State Buildingu kohta 1959.aastal. **Kes on see mees, kelle nägu on varjatud?**

**Fotol asub küsitav kättelema Frank Sinatraga, nende vahel seisab näitlejanna Shirley MacLaine.**



13. Sultan bin Salman Al Saud tegi 1985.aasta 17.-24.juunil midagi, milles ta oli esimene kuningliku perekonna liige, araablane ja moslem. **Millega Tema Kuninglik Kõrgus hakkama sai?**

*Pilt aastast 1985*

14. Humi linnas elab 17 inimest ning see on kantud Guinnessi rekordite raamatusse väikseima linnana maailmas. See asub Istra poolsaarel Roči ja Buzeti linna lähedal. Linna on esmakordselt mainitud aastal 1102. **Millises Balkani-riigis asub Hum?**

*Tuleb tunnistada, et maailma väikseimas linnas Humis väga palju rohkem maju ei olegi*



15. Milliste “üliõpilaste” traditsiooniliseks riietuseks on valge põlvini ulatuv särk *Shalwar kameez*, must vest ja lohvakad püksid?



16. Pildil näete prints Harryt 2008.aastal Afganistanis kotka-embleemiga, mille talle kinkisid samas teenivad Eesti sõdurid. Millise Eesti sõjaväepolitsei koosseisu kuuluva väeosa embleemiga on tegu?



17. Romanovite dünastia 300. aastapäevaks 1913.aastal valmis üks Eesti uhkemaid ajaloolisi haiglahooneid. Hoone 100.aastapäevaks 2013.aastal sai korda ka säilinud ajalooline interjäär. Mis linnas see ehitis asub?



18. Käesoleva aasta kohalike omavalitsuste valimistel oli keskmine kandideerija 49-aastane kõrgharidusega meesterahvas. Ka Alutaguse vallas oli neile parameetritele täpselt vastav kandidaat, kelle nime eest saate 2 punkti! Vihjeks veel, et Põhjaranniku esiküljel saime lugeda, et küsitava jälgedes lubas käia Max Kaur, mida iganes see tähendab.



19. Alutaguse vallas metsata metsatalus elav ERRi ajakirjanik Rene Kundla tuli TV3 andekdoodinvestjate võistlusaate "Killumeister" võitjaks ja sai peaauhinnaks 1000 l autokütust. Mis nimeline kütusefirma oli peaauhinna väljapanija? Nende slogan: Eesti kütusepank aastast 1968

20. Koonus küsimus I vihje (3p)  
"Aed" muusika Riho Sibul. Lõige portreesaatest Ultima Thule (ETV 1987). Kes on sõnade autor?  
2007.aastal sai Eesti kodakondsuse.  
<https://www.youtube.com/watch?v=u1Yj4MWWrG8>

**20. Koonus küsimus II vihje (2p)**

Esimese luuletuse “Musta mure mauseolum” kirjutas 15-aastaselt. 1974. aastal lõpetas Tallinna Pedagoogilise Instituudi matemaatikaõpetajana. Talle kuulub kohvik nimega “Kalambuuri” ja ta koostab kalaluule antoloogiat. **Nimi!?**

**20. Koonus küsimus III vihje (1p)**

Tähistas 9. septembril oma 70-aastast juubelit. Peaaegu 20 aastat töötas ajakirjas Pikker ja 10 aastat juhtis telesaadet Osoon. **Nimi!?**



*Seni viimane luulekogu*

**21.** Sumomaadluse ajaloo suurim tšempion 1187 võitu kogunud ja 45 suurturniiri võitnud (neist 16 kaotuseta) 36 aastane yokozuna Hakuho lõpetas oma karjääri. **Mis rahvusest ta on?** Näete parimaid löike kohtumistest meie Barutoga.  
<https://www.youtube.com/watch?v=pbqabIdp0jc>

**22.** Just täna tähistab oma sünnipäeva 1995.aastal sündinud kergejõustiku superstaar. **Tema nimi, riik, mida esindab ja peamine spordiala?** 3õiget – 2p, 2õiget – 1p. Tema rekordid kõrgushüppes 1.87m ja kaugushüppes 6.88m. Oma põhialal kuulub talle maailmarekord.



**23.** Jalgpalli 22.maaimameistrivõistlused toimuvad 28 päeva jooksul 21.novembrist kuni 18.detsembrini 2022.aastal Kataris. **Milline 32 võistkonnast kindlustas esimesena oma osalemise?**

**24.** Axel Paulsen, Alois Lutz, Bruce Mapes (2X), Werner Rittberger ja Ulrich Salchow. **Missuguse panuse on need mehed andnud spordiajalosse?**

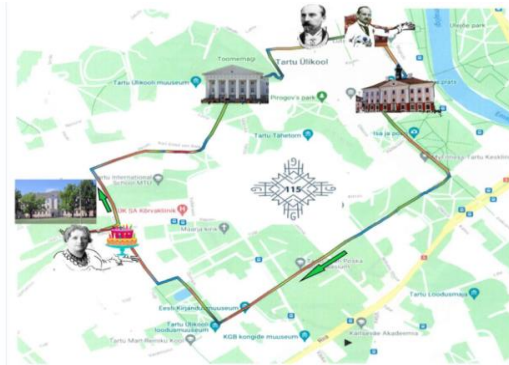
**25.** Millisel Eesti kohaliku omavalitsuse juhil on must vöö karates? Nimi, KOV ja ametinimetus! Nagu ikka 3 osalise küsimuse puhul 3 õiget – 2p ja 2 õiget – 1p. Vastus on tegelikult väga lihtne!

**26. Ansambli nimi ja selle tuntuim liige?!** Täisvastus - 2p, pool vastusest - 1p.  
[https://www.youtube.com/watch?v=T8HZ6ehbu\\_g](https://www.youtube.com/watch?v=T8HZ6ehbu_g)

**27.** Esimene teadaolev, arvatavasti 1641. aastal Tallinnas trükitu, pole säilinud. Küll on teada, et selle lugemistekst oli võetus Heinrich Stahli välja antud Lutheri väikesest katekismusest. Kuni 18. sajandi lõpuni nimetati trükiseid, kas ABC- või hiljem ABD-raamatuks. **Mis nimega tunneme alates 19. sajandi algusest kirjeldatud raamatut?**



Pilt anno 1724



**28.** Esimene eestikeelne keskkoolina asutatud gümnaasium tähistas 115. aastapäeva. Muuhulgas toimus traditsiooniline rongkäik, mille skeemi näete. **Mis kool?** Nimetuses olge palun täpsed!



**29.** See, et Tallinna lahte kavandati Tauno Kangro Kalevipoega, ei mahtunud Mati Karmini hinge – ka tartlastel peab olema mingi mütoloogilise tegelase kuju. Karmini idee kohaselt peaks plastist kuju olema ankurdatud jõkke lainetele kiikuma. Makett on valmis ja asub Vanemuse teatris. **Mis nime see kuju kannab?** Piisab ka sellest, kui kirjutate tegelaskuju nime ja selle, mida ta teeb. Täisvastus – 2p ja poole vastuse eest – 1p.



**30.** Käsnu ja Pärisea poolsaarest põhja poole jääval merealal Eesti majandusvööndis on viimastel aastatel ankrus seisnud hulgaliselt järjekorras ootavaid kaubalaevu. Õhtuti selge ilmaga rannast merele vaadates paistab laevade tulesid nii palju, nagu oleks tegemist väikse linnakesega. **Kuhu need laevad soovivad sõita?**

**31. Mis eestikeelse nime all tunneme Aafrikast pärit linnuvaatlejate hulgas populaarset kurelist? Vihjeks - nime on ta saanud oma noka kujust.**

<https://www.youtube.com/watch?v=QFgYT3HfgP8>

<https://www.youtube.com/watch?v=lfUX5dfr3MU>



**32. Brasiilias Cuiaba jõe lähedal õnnestus USA loodusfotograafil Kim Sullivanil piltidele püüda harikrokodilli ründav madu. Pildil on näha, kuidas hiiglaslik madu keris ennast ümber krokodilli pea ja keha, kes omakorda ellu jääda püüdes hambad mao sisse vajutas. Peale seda vajus krokodill vee alla, ründav madu ei saanud enam õhku ja hakkas lämbuma. Mõne aja pärast suutis madu siiski ennast krokodilli käest lahti vingerdada ja võitlus lõppes viigiga. Nimetage mao perekonnanimi! Perekonnas on neid 4 liiki: boliivia, paraguai, tumedatäpiline ja hiid.....**



**33. Pruunkaru nagu kõik mammaalid imetab oma poegi. Aga mitu imetit(nisa) on karul?**

**34. Kes suhtlevad Tinderis teavad ka seda, kelle kohtumisteks on analoogne portaal Tudder?**

**35. Mis loomadele kuuluvad kõrgelt hinnatud koljud Eesti jahimeestelt? Vastuses järjestage vasakult paremale ja nagu tavaliselt kaheosalise vastuse eest saab 0 kuni 2punkti.**





**36.** Moskva Tušino lennuväljal 28.septembril 1991 toimus kontsert Monsters of Rock, mille külastajate arv olevat olnud 1,6miljonit. Oli kuidas oli, aga küsija oli üks nende hulgast. **Mis ansambel?**

[https://www.youtube.com/watch?v=eng4OTDqtoM&list=RDGMEMJQXQAmqrnmK1SEjY\\_rKBGA&index=27](https://www.youtube.com/watch?v=eng4OTDqtoM&list=RDGMEMJQXQAmqrnmK1SEjY_rKBGA&index=27)

**37.** El Salvadori president Nayib Bukele käivitab riiklikku programmi bitcoinide kaevandamiseks, mille elluviimiseks andis ta korralduse elektriettevõttele LaGeo SA de CV «luua plaan, et pakkuda #bitcoin'i kaevandamisrajatisile väga odavat, 100 protsenti puhast, 100 protsenti taastuvat, 0 emissiooniga energiat.» **Mis energiat kavatakse kasutada?** Lamemaalased väidavad, et küsitava energia tekkimine on seotud süvariigiga (sic!).

*Kaevandamisrajatis*



**38.** Postimehes ilmus 1.oktoobril 2021 juhendmaterjal “Abiks kohalikule valijale”, kust ka väljavõte

§ 10. Noorematele ja nooruslikele üle 60-aastastele valijatele võib kinkida kandidaadi pildiga preservatiive, pastapliiatseid, märkmikke ja õhupalle.

§ 11. Õhupallid tuleb enne valijale kinkimist täis puhuda erinevalt preservatiividest.

§ 12. Valija ja kandidaadi vahel valitsevad tugevad tunded. Kandidaat peab valijaid lollideks, valija peab kandidaate sulideks, kelmideks ja petisteks.

§ 13. Mingis mõttes võib mõlemal poolel õigus olla. Sellist olukorda nimetatakse õigusriigiks.

**Kuigi valimised on selleks korraks möödas, aga abiks ikka. Kes on autor?**

**39.** *Kappadi, kappadi ühe hoobiga*

*olen pede .....*

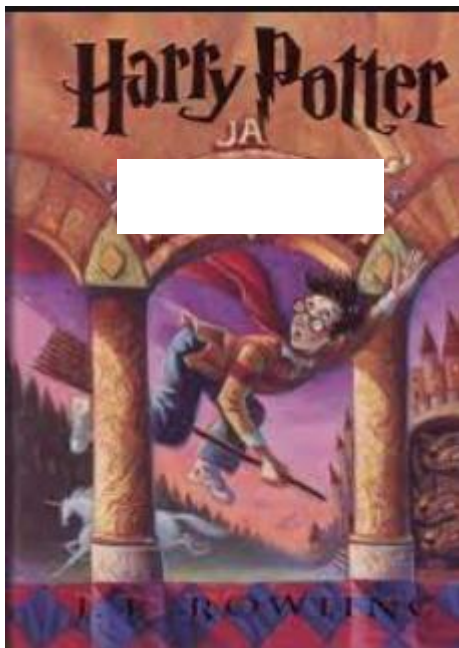
laulsid tudengid eelmise sajandi kaheksakümnetatel Tartu Riiklikus Ülikoolis oma rektorist, kes oli selliste võimetega, et tähistas 1977.aastal Alma Materi 175.juubelit ja aastaks 1982 sai ülikool juba 350.aastaseks. **Kellest lauldi?** Värsirütmi säilitamiseks eesnimega palun! *Ikka 2p täisvastus ja 1p poolevastuse eest.*



**40.** Koonus küsimus I vihje (3p)

Eesti iseseisvumise taastamise ja kauboikapitalismi aastatel kaubeldi lennukitega, punase elavhõbeda jms-ga. Avaldasime Liivimaa Kroonikas kuulutuse : ”Seoses ladude täitumisega lõpetame lapis philosophorum kokkuostu.” Ikka pakuti ja lubati Venemaalt hankida. **Kes või mis on lapis philosophorum?**

40.Koonus küsimus II vihje (2p)



"Harry Potter ja ....." on Briti kirjaniku J. K. Rowlingi Harry Potteri romaanisarja esimene raamat. **Täida lünk!**

40.Koonus küsimus III vihje (1p)

*Lapis philosophorum* on legendaarne alkeemikute tööriist, millel olevat võime baasmetallid kullaks muuta. Samuti olevat tegu igavese elu eliksiiri (*elixirium vitae*) ühe koostisosaga. 1775.aastal Prantsuse Teaduste Akadeemia kuulutas lapis philosophorumi otsingud mõttetuks. **Eestikeelne vaste?!**